

Інфармацыйнае паведамленне

3-4 снежня г. г. адбыўся IX пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі.

Пленум разгледзеў наступныя пытанні:

1. Аб выніках Наряд прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый у Маскве;
2. Аб палітычны выхавачыя работы сярод моладзі;
3. Аб выніках сельскагаспадарчых работ у 1957 годзе і аб сацыялістычным спабодніцтве на павелічэнню вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў у 1958 годзе.

Па першаму пытанню парадку дня—аб выніках Наряд прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый у Маскве выступілі кандыдаты ў члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі тав. К. Т. Мазураў.

У спрэчках па першаму пытанню выступілі: старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі П. У. Броўка, сакратар Маладзечанскага абкома КПБ С. О. Прытыцкі, прэзідэнт Акадэміі навук БССР В. Ф. Купрэвіч, сакратар ЦК ЛКСМБ В. С. Смірнов, сакратар ЦК КП Беларусі Ц. С. Гарбуноў, сакратар Віцебскага абкома КПБ У. Е. Лабанок, сакратар Бярэзінскага райкома КПБ В. Я. Лежанікаў, намеснік міністра замежных спраў БССР П. Е. Астапенка.

З дакладам аб палітычным выхавачыя работы сярод моладзі выступіў сакратар ЦК КП Беларусі тав. Ц. Я. Кісялёў.

У спрэчках па другому пытанню выступілі сакратар Віцебскага гаркома КПБ І. Б. Пазнякоў, сакратар Новагрудскага райкома КПБ С. А. Платовіч, сакратар Гомельскага абкома ЛКСМБ П. С. Адамовіч, загадчык аддзела партыйных органаў Мінскага абкома КПБ Д. М. Лемяшонак, намеснік начальніка падпраўлення БВА І. А. Уайн, сакратар Магілёўскага гаркома КПБ М. Л. Пінязік, сакратар Маладзечанскага абкома КПБ Н. В. Южык, сакратар Гомельскага гаркома КПБ В. Т. Серыкаў, старшыня Рэспубліканскага камітэта ДТСАФ К. А. Краснов, міністр асветы БССР І. М. Ільшын, сакратар ЦК ЛКСМБ Г. А. Крыўлін, рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна А. Н. Сеўчанка, дырэктар трактарнага завода А. М. Тарасаў, дырэктар фізікультурнага інстытута Н. М. Калюноў.

З дакладам аб выніках сельскагаспадарчых работ у 1957 годзе і аб сацыялістычным спабодніцтве на павелічэнню вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў у 1958 годзе выступіў сакратар ЦК КП Беларусі тав. Ф. А. Сурганав.

Па гэтым пытанню ў спрэчках выступілі: сакратар Мінскага абкома КПБ В. Ф. Шаўра, сакратар Гомельскага абкома КПБ Д. Ф. Філімонаў, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, сакратар Брэсцкага абкома КПБ П. М. Машэраў, міністр сельскай гаспадаркі БССР М. Н. Луцэнка, сакратар Маладзечанскага абкома КПБ Г. В. Кавалёў, першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР І. Ф. Клімаў, старшыня калгаса імя 1 Мая Слуцкага раёна В. П. Коцел, сакратар Астравецкага райкома КПБ І. Е. Пархоўчанка, сакратар Давыд-Гарадоцкага райкома КПБ Г. Г. Шаўчэнка.

Па ўказаных пытаннях пленум прыняў адпаведныя пастановы.

Пленум таксама разгледзеў арганізацыйнае пытанне. Пленум ЦК выбраў сакратаром ЦК КПБ і членам бюро ЦК КПБ тав. Д. Ф. Філімонава.

МАГУТНЫ ПОСТУП СОЦЫЯЛІЗМА І МІРУ

Апошнія месяцы сёлета года ў жыцці нашай краіны і ўсяго прагрэсіўнага чалавечства былі асабліва значымі. Яны ўводзіць у гісторыю тым, што вышы вучоныя, наша сацыялістычная прамысловасць як-бы сітэзавалі, скацінавалі ўсе тыя поспехі, якіх яны дасягнулі, і зануцілі ў космас два штурхны спадарожнікі Зямлі, а заўсёра спусцілі на ваду магутны валат — першы ў свеце атамны лодакол. Ва ўсяго чалавечтва на вуснах у гэты гістарычны дні словы ўлашчаныя творчыму гению вялікага савецкага народа, народа, які за сорака год свайго развіцця на шляхах сацыялізма дасягнуў таго, чаго не мог і пакуль не можа дасягнуць звышчалавечы розум і цэлым капіталізм. Народы ўсяго свету ніч раз убацьці сваю надзею, сваю будучыню не ў войнах, не ў крываваці і на спустошаных шляхах бітваў, а ў сацыялістычным развіцці, у магутным поспеху на шляхах камунізма, што толькі адно можа прынесці чалавечтву пазабуды выбаўленне ад забэспечэння страху смерці, знічэння ўсіх матэрыяльных і культурных забаткаў.

У мінулым месяцы ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве адбыліся Наряды прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый, якія прыбылі ў Савецкі Саюз на святкаванне саракагоддзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Яны абнарадавалі перад усім светам гістарычныя дакументы: Дэкларацыю, прынятую Наряд прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый сацыялістычных краін і Маніфест міру, падпісаны прадстаўніцамі 64 камуністычных і рабочых партый.

Дэкларацыя і Маніфест міру надалі шэрагу карцінаў каронных змен, якія адбыліся ў апошні перыяд у расставоўцы сіла на сусветнай арэне. На аснове глыбокага марксісцка-ленінскага аналізу сучаснага міжнароднага становішча ў Дэкларацыі азначаны глыбокія змены, каронныя зрухі ў судзісных сілах і сусветнай палітыцы ў карысць сацыялізма. З кожным годам, з кожным днём народы свету ставяцца сведкамі таго, як сацыялізм заваяваў адну за адной усе новыя і новыя пазіцыі не толькі ў галіне эканамічнага развіцця, а што самае галоўнае — у думах людзей. Дзіўно ўсё больш, усё шырэй асяляюцца масамі, становяцца вялікімі, пануючымі і дзімі часу. Асноўны аспект сучаснай эпохі складае пераход ад капіталізма да сацыялізма, які адбываецца ў сусветным маштабе. На долю сацыялістычных краін цяпер прыпадае ўжо 26 працэнтаў тэрыторыі зямнага шара. Звыш 950 мільянаў чалавек навука і тэхніка разаралі невялікія ланцугі капіталізма і ўспяхова ідуць, працарабваюць шлях чалавечтву да светлай камуністычнай будучыні. Цяпер няма ўжо на зямлі той сілы, якая-б магла скіраваць іх з таго шляху, перашкоджаць ім ісці па ім.

Наша сацыялістычная краіна — сусветны асяродак камунізма, яго ідэіны і матэрыяльныя цэнтры. Саракагадовы вопыт сацыялістычнага будаўніцтва — тая крыніца, з якой чэрпаюць багацейшыя злычкі ўсё краіны, што сталі на шлях будаўніцтва сацыялізма. Савецкі народ шырока дэманструе сваімі дасягненнямі і брацкімі народамі. Камуністычная партыя Савецкага Саюза, кіруючыся ўказанымі гістарычнымі XX з'езду, робіць усё, каб яе багацейшы вопыт барацьбы і перамог дамог брацкім камуністычным партыям у іх змаганні за сацыялізм.

Нахай як ні шалее капіталізм, нахай як ні ўзбройванасць шакалы імперыялізма, ім ні сілай, ні снакаўмі — нічым не павярнуць кода гісторыі назад. На вопне саракагадовага існавання краіны Савету народы свету перакаваліся, што камунізм — гэта не тое страшыдла, якім яго доццў паказваць ваямыя брахуны імперыялізма, што, вылузваючыся са скур, брахуць са сваіх падаротнікаў... На вопне другой сусветнай вайны, на гадах пасляваеннага мірнага будаўніцтва народы свету перакаваліся, што лагер сацыялізма — гэта царства свабоды працоўных, гэта прагрэс чалавечтву, яго надзея, яго будучыня. У той час, калі ў Злучаных Штатах Амерыкі і ў іншых капіталістычных краінах, якія ідуць у фарвартае вайны і каланіяльнага разбою, наглядзецца шалеёна тонка ўзбраенняў, раздуваецца поўны атамнай вайны, лагер сацыялізма, узначальваемы БССР, спакойна будзе, стваряе, дзірае, ставіць перад сабой і ажыццяўляе такія мэты і заданні, якія аж кідаюць у шалеёна імперыялістычных драпежнікаў. Савецкі Саюз дзякуючы намаганням усяго свайго народа стаў адной з самых магутных дзяржаў свету. Кіруючыся вялікім, вечна жывым вучэннем Леніна, наша партыя вядзе народ да новых поспехаў, да новых перамог. І не далаба той час, калі краіна сацыялізма выйдзе на першае месца ў свеце не толькі па аб'ёму вытворчасці, а дагоніць і перагоніць Амерыку па вытворчасці прадукцыі на душу насельніцтва. І не толькі Савецкі Саюз — усе братнія краіны сацыялізма знаходзяцца на такім уздыме, якога не ведала гісторыя. Наўдана яшчэ адстады, напобчалазіяльны Кітай выйшаў на шырокую дарогу эканамічнага прагрэсу. Камуністычная партыя Кітая ставіць перад сваім народам заданне дагнаць у бліжэйшыя 15 год па аб'ёму вытворчасці адну з найбольш развітых капіталістычных краін свету — Англію.

На сцягах краін сацыялістычнага лагера напісаны доўгімі мірнага суснавааня, эканамічнага і культурнага спабодніцтва. Гэтыя доўгі жыццё, кіруючы са сабой не толькі людзей сацыялістычных краін, але і народы тых краін, якія нічэ наўдана гібелі ў цісках агіднага капіталізма, а зараз выйшлі на шырокую дарогу палітычнага і эканамічнага развіцця. Народы Індыі і Бурмы, Егіпта і Сірыі, ведучы шалеючы прыроду імперыялізма, ніколі ўжо больш не паставяць сваіх спіл, каб пасяліць зноў на іх каланізатары. Свята Кастрычніцкай рэвалюцыі, свята сацыялістычнага праўды дало магчымасць ім разгледзець, хто іх сапраўды друг, а хто вораг.

Ва ўсіх братніх камуністычных і рабочых партыях зараз абмяроўваюцца і вывучаюцца гістарычныя дакументы — Дэкларацыя і Маніфест міру. Усё прагрэсіўнае чалавечтву бачыць у гэтых дакументах сваю назву на мір.

У нашай краіне шырока абмяроўваюцца на партыйных сходах, на пленумах партыйных камітэтаў Дэкларацыя і Маніфест міру. Савецкія людзі, камуністы і беспартыйныя, гордыя за сваю Камуністычную партыю, за сваю краіну, за яе поспехі ў мірнай стваральнай працы, бяруць на сябе новыя, павышаныя абавязальнасці.

Дзімі адбыўся пленум ЦК Кампартыі Беларусі, які абмеркаваў Дэкларацыю і Маніфест міру. Ён выказаў цвёрдую ўпэўненасць, што працоўны нашай рэспублікі, які і ўвесь савецкі народ, у адказ на Дэкларацыю Наряд прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый сацыялістычных краін, у адказ на Маніфест міру яшчэ дасцей аргументацыя вакол Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і павярнуць свае намаганні ў барацьбу за ажыццяўленне гістарычных рашэнняў XX з'езду КПСС.

Няма ніякага сумнення, што і наша творчая інтэлігенцыя—пісьменнікі, кампазітары, мастакі, работнікі тэатральнага мастацтва зробіць усё для таго, каб устанавіць у сваіх творах чалавечы сацыялістычны працы, чалавечы—амагара за мір і сацыялізм, чалавечы, які сёння горда ідзе сцяг камунізма.

Не паспее скончыцца патак пакунікоў гараджан, які на рынку і на справах у горад прыязджаюць калгаснікі.

Тым часам Ефрасія Іванаўна расказвае групе школьнікаў провазе, цікавае для іх у свежым часопісе «Варошка» і малады пакунікі адыхоўваюць з набытымі часопісамі.

Не паспее скончыцца патак пакунікоў гараджан, які на рынку і на справах у горад прыязджаюць калгаснікі.

ПРОЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЕДНАІПСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

Орган Міністэрства культуры і праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

№ 97 (1216)

Субота, 7 снежня 1957 года

Цана 40 кап.

Дэкада беларускай музыкі

ДРУГІ СІМФАНІЧНЫ

Праграму другога сімфанічнага канцэрта дэкады, які адбыўся ў актавай зале Беларускага інстытута народнай гаспадаркі імя Куйбішына, склаў тры буйныя творы: Частэрта сімфонія Я. Цікоцкага, канцэрт для вялянчэй з аркестрам Д. Камінскага і сімфанічная паэма «Нарач» У. Алоўнікава. У гэтых творах яскрава раскрываецца творчы вопыт і «кампазітарскі пошук» кожнага з аўтараў.

Частэрта сімфонія Я. Цікоцкага, хоць і мае толькі два гады з дня нараджэння, ужо з'яўляецца творам, які вытрымаў выпрабаванне часам і заўсёды карыстаецца поспехам у слухачоў. У першую чаргу поспех сімфоніі можна вытлумачыць яе ідэйным зместам, яснасцю музычных вобразаў, мовы і, разам з тым, адметным майстэрствам аўтара.

Аркестр пад кіраўніцтвам дырыжора Б. Афанасьева здолеў дасягнуць да сляхоў прывабнасці, своеасабліва маладоцтва музыкі Я. Цікоцкага, выканаўшы сімфонію бездарожа, за выключэннем амаль непрыкметных недакладнасцей у складанай партыі трыбу і фінале.

Упершыню прагучалі ў аркестры канцэрт для вялянчэй з аркестрам Д. Камінскага—кампазітара, які найбольш актыўна працуе ў жанры інструментальнага канцэрта. Вялянчэйны канцэрт — шосты па ліку буйны інструментальны твор кампазітара і адначасова першы канцэрт для вялянчэй з аркестрам у гісторыі беларускай музыкі.

Адна з характэрных рыс творчасці Д. Камінскага—непарыўная сувязь яго музыкі з беларускай народнай песняй—«Чаму-ж мне не песь», увес меладычны матэрыял твора блізка да народнага. Ужо ў гэтым закладена адна з дадатных якасцей канцэрта, якая ў спалучэнні з метра-рытмічнай рознастайнасцю, вынаходлівасцю гарманічнай мовы і канкрэтнаму музычным вобразу робіць яго свежым і прывабным.

Канцэрт, які і большасць твораў гэтай жанры, складаецца з трох частак. Галоўная партыя першай часткі мае напэўны, шырокі і, разам з тым, мужны характар. Другая частка называецца «Сернада» і мае поўна шырай лірыкі, цёплы і напэўны характар. Трэцяя частка—«Ронда»—мае скардонны характар. У ёй многа рытмічнай вынаходлівасці, іскрыўнага гумару. Поўна выкарыстаны ў канцэртнай фактурі саліруючай вялянчэй і выражныя сродкі аркестра. Аркестраны

твор выконваўся з добрым густам, і толькі ў пасоных мясяцах (дзе саліруючай вялянчэй гучыць у нікім рэгістры) адчуваецца некалькі перагрузка партытуры. Нельга не адзначыць добрае ўражанне, якое пакінула выступленне саліста-вялянчэйста В. Скабло.

Жыццё нарачанскіх рыбакоў, іх барацьба пры панскіх Польшчы за свае правы—матэрыял праграмы сімфанічнай паэмы У. Алоўнікава «Нарач». Твор заснаваны на трох музычных тэмах: павучай і павольнай, якая характарызуе напрыгравішныя беларускія возера, залейныя, і вострым рытме мазуркі—тэме варажых і навоў польскіх паню і тэме рыбакоў—напэўнай і блізкай беларускай народнай песьні.

Выкананнем гэтай твора закончыўся другі сімфанічны канцэрт дэкады. Трэба сказаць, што сімфанічны аркестр філармоніі пад кіраўніцтвам Б. Афанасьева выканаў усё тры творы, якія складалі праграму канцэрта, на добрым мастацкім узроўні. На долю гэтай калектыву ў дні дэкады выпала адказная і пачэсная заданне—паклазь лепшыя і складанейшыя творы беларускай музыкі, большасць якіх выконваецца ўпершыню. Аркестр з гэтай задачай справіўся паспяхова.

Д. ЖУРАЎЛЕУ.

Камерыны канцэрт

Рознастайная праграма канцэрта ўключала творы з вялікім «стажам» і новымі творамі, якія толькі пачынаюць жыццё.

Першае адзвяленне было прысвечана камернай творчасці М. Алашава. Яго фартэпійныя квінтэты, створаны ў 1925 годзе,—першыя буйны твор камерна-інструментальнай музыкі ў Беларусі. Кампазітар выкарыстаў тут рад народных песенных тэм. Яркая, жывая музыка квінтэта вольна многа год радуе слухачоў. Квінтэт выконвалі М. Бергер, М. Гольдштэйн, Н. Браўншвайк, П. Кірыльчанка, А. Староскі. Спявачка В. Палікарповіч выканала песні «Маладая дзівушынянка», «Глян, як зорка» і «Як прышла я на ток малаціць» у апрацоўцы М. Алашава.

У другім адзвяленні канцэрта былі выкананы камерныя творы А. Багатырова. Яго фартэпійныя трыа, створаныя ў гады вайны,—глыбока патрыятычны твор, які расказвае аб дзяккіх выпрабаваннях народа ў ваенныя гады і выказвае веру ў перамогу нашай справядлівай справы. З вялікім удзелам трыа Багатырова выканалі І. Палікарповіч, М. Гальштэйн і А. Староскі.

Тры сапеты А. Багатырова на словы Шэкспіра, палымяны выказаны чалавечай душы—«Смежа веки», «Уж если ты разлюбил», «Тебе ль меня придется хоронить»—прагучалі ў выкананні В. Палікарповіч.

Трэцяе адзвяленне было асабліва рознастайным. Е. Дзюгіцкік зусім наўдана закончыў вакальным цыкл пра Леніна, у які ўваходзіць п'яць балад: «Хто-б ні быў ты» (словы С. Смірнова), «Партыя!» (словы А. Бельменскага), «Піль дзён» (словы В. Ільбер), «Дзень нараджэння» (словы С. Шчылава) і «Хто бы ён» (словы В. Брусала і В. Макоўскага). Артыст В. Прышчэпаў распяваў балады стры-

мана і строга і разам з тым пёла, імкнучыся раскрыць вобраз вялікага правадара рэвалюцыі.

Слухачы ўпершыню пачулі два рамансы Г. Аничкава: «У драўляным самацкім гарадку» (словы К. Сіманова) і «Люба» (словы І. Іўніна). З вялікім пачуццём спяваў І. Балочнін рамансы. Ён таксама выканаў тры вакальныя творы С. Аксава «Хай неба зрае» (словы С. Зубава), «Ліст» (словы Г. Гольдмана) і «Песня аб Радзіме» (словы А. Рузіна).

Вялікую цікавасць у слухачоў выклікалі чатыры фантастычныя танцы для фартэпійна Я. Глебава, якія з вялікім майстэрствам выканала піяністка Э. Эфрон.

Вакальным цыкл Д. Лукаса «Мелодыі» (на словы Лесі Украіны) заваяваў срод слухачоў вялікую папулярнасць. Л. Галужкіна ўключала ў сваё выкананне шмат сапраўднага пачушча.

Е. РАКАВА.

Цікавія сустрэчы

Гэты вечар адзначаўся ад іншых тым, што не было доўгіх дакладаў, прамой і выступленняў. Да студэнтаў Брэсцкага педінстытута ў пакой адпачынку прыйшлі беларускія пісьменнікі Піліп Пестрак, Алесь Знонак, Мікола Хведаровіч, каб па-сяброўску пагаварыць пра беларускую літаратуру, расказаць аб сваіх творчых планах, падзяліцца з чытацкімі сваімі думкамі.

З цікавасцю слухалі студэнты выступленні паэтаў Алесь Знонак і Мікола Хведаровіч, якія прачыталі свае новыя вершы. З чытаннем аповядаў «А гудок гудзе» выступіў Піліп Пестрак.

Пасля гэтага ў пакой адпачынку адкрыўся продаж кніг беларускіх пісьменнікаў. Жадаючы набыць творы беларускіх аўтараў аказалася надзвычай многа. Студэнты цесным колам абступілі Алесь Знонак з просьбай даць ім аўтографі. Шмат прышлося папрацаваць Піліпу Пестраку. Яго кніга «Сустрэнемся на барыкадах» карысталася асаблівым поспехам. Дзе гэта і вядома, срод чытачоў шмат і тых, хто нарадзіўся ў месцах, дзе адбывалася падзеі, апісаныя ў раманах, — на Косаўшчыне, у Бяроза. Піліпу Сямёнавічу давалася пачуць не адно знаёмца прывітанне срод студэнтаў; у свой час ён быў знаёмы з іх бацькамі, аднаўскаючымі.

А вакол Міколы Хведаровіча ў гэты час сабраліся маладыя паэты інстытута. Крытычныя заўвагі хоча пачуць Іван Мельнік, Мікола Хведаровіч уважліва чытае вершы маладога аўтара, робіць свае заўвагі. Пачынаючы аўтары просяць паэта даць ім свае аўтографі.

— Прыдзець давай іх пакуль што на чужых кніжках, — жартуе Мікола Хведаровіч. — Але вось чора выйдзе ў выдавецтва мая кніжка, дык абавязкова прыеду да вас.

У гэты вечар было прададзена кніг на 1200 рублёў. Вялікім поспехам карысталіся творы Яні Купалы, Максіма Танка, зборнік беларускіх прыказак і прымавак.

На другі дзень пісьменнікі сустрэліся са сваімі чытацкімі ў кніжным магазіне № 37. Зноў завязваюцца цікавыя гутаркі, размовы. Шмат кніг набылі ў гэты дзень навучніцы тэхнічнага вучылішча, настаўнікі, рабочыя брэсцкіх прадпрыемстваў.

Шкава і змястоўна праходзілі сустрэчы Піліпа Пестрака, Алесь Знонак і Міколы Хведаровіча ў Кобрыне, Пінску, Баранавічах.

М. РАДЗЮК.

Для выбаршчыкаў

Артысты тэатраў сталіцы, Беларускага дзяржаўнага эстрады і філармоніі наладжваюць канцэрты для выбаршчыкаў у народныя суды БССР. У абласныя і раённыя цэнтры выехалі брыгады артыстаў. Цікавыя канцэрты далі артысты ў Віцебскай, Маладзечанскай і Мінскай абласцях. У іх прынялі ўдзел А. Трыпэль, В. Міхала, Н. Зорны, О. Спіткоўская і іншыя.

Шкава вечар выбаршчыкаў адбыўся ў тэатры юнага гледача. Артысты паказалі выбаршчыкам некалькі сцэн са спектакляў.

Е. РАКАВА.

Святочныя канцэрты

У гонар усенароднага свята—Дня Кастрычніцкай рэвалюцыі і балету наладзіў два канцэрты мастацтва. Былі выкананы беларускія і рускія народныя песні, артысты ўдзел у аперэ і заходнесурапейскіх кампазітараў, класічныя і характэрныя танцы.

У канцэртах прынялі ўдзел артысты Р. Млодак, І. Балочнін, А. Нікалаев, Т. Пастушкіна, А. Дольскі і іншыя.

Выступленне акадэмічнай капелы

Дзе-б ні выступала акадэмічная капела БССР са сваімі канцэртамі: перад магілёўскімі хлэбаробамі, у рабочых клубох Віцебскага або перад грамадзкімі Мінска—усюды яе адухоўлена, жырцерадаснае мастацтва сустракае жывы вопыт у сэрцах шматлікіх слухачоў.

«Кіноканцэртная зала акруговага Дома афіцэраў была перапоўнена. Людзі былі ў захваленні ад багацця музычных фарбаў у выкананні капелнай нумароў праграмы. Змена пачуццяў і настрою ў кожнай песні па-рознаму адлюстроўвалася на тварах слухачоў. У адных выпадках яны ставіліся нейкім сумным і глыбока чалавечым, калі ў залу лісіца гукі лірычных народных песень «Што ты за хлопец» і «Павей, ветрык» у апрацоўцы А. Багатырова і Р. Пукста. У іх традыцыйныя вобразы далёкага мінулага наўдана на кожнага іскрыстым смутак. І ў той-жа час дастаткова было загуляць першым акордам з песень «Край мой любі» Р. Пукста, «Пісьмо з калгаса» Г. Вагнера, «Добрай раніцы» П. Палакавырава, прасякнуты антызмам, верай у светлую будучыню, як раней сумныя творы людзей пачыналі асявятляцца радасцю.

Акадэмічная капела на гэтым вечары выканала каля двух дзесяткаў вакальных твораў—апрацовак беларускіх народных мелодый, у большасці запісаных Р. Шырма, і арыгінальных хораў без суправаджэння нашых кампазітараў. Літаральна на кожным з іх іхніце адбіток удумлівай работы мастацкага кіраўніка Р. Шырма і хормайстара В. Роўды і К. Паплаўскага. Асабліва вялікае ўражанне робіць выкананне такіх а-капельных хораў, як «На Палесці гоман» У. Алоўнікава (словы П. Броўкі), «Дняпро» А. Туранкова (словы Р. Сабалеўкі), «Зімовая дарога» Э. Тыман (на словы М. Багдановіча). Тут кожны музычны радок быў прачулы і вельмі адточаны. Песні вабляць тонкісю нюансіроўкай, чысцінёй і злітнасцю галасоў выканаўцаў.

Вось адгучалі апошнія радкі туранкоўскага магутнага хору—трэба пакідаць залу. Адчуванне-ж такое, што ты яшчэ доццў слухаў-бы гэтыя цудоўныя песні ў выкананні капелы...

Дэкада працягваецца. Апроч адкрытых канцэртаў, якія праводзіцца ў Мінску для шырокай колаў слухачоў, праўленне саюза арганізавала для гэсцей паказ беларус-

кай музыкі ў магнітафонным запісе. Так, былі праслуханы Частэрта сімфонія М. Алашава, кантата «Ясныя дарогі» Ю. Семянякі, фантазія для скрыпкі з аркестрам Г. Вагнера і дзве балады для галасу з аркестрам М. Шнейдэрмана.

Г. ЗАГАРОДНІ.

На здымку: кампазітары, народныя артысты БССР Я. Цікоцкі і А. Хачатурян срод рабочых Мінскага трактарнага завода.

Фото У. Крука.

Перыядычныя выданні—у масы

Кіяскеры Бауліны

Раніца... Хутка рабочыя і служачыя Баранавіч пойдучы на працу. Многія жадаюць купіць свежую газету, часопіс, брашуру. І кіяскеры—муж і жонка Бауліны—старанна рыхтуюцца да пачатку працоўнага дня. Да адкрыцця кіёска пабудавана,

ЮБІЛЕЙНЫЯ СПЕКТАКЛІ

„Год здзяйснення“

Гродзенскі абласны драматычны тэатр

У новых спектаклях беларускіх тэатраў больш за ўсё радуе сустрэчы з героямі рэвалюцыі, мужнымі і бяспрашнымі творцамі...

Песа маладога драматурга П. Васілеўскага расказвае пра перамогу Савецкай улады на Беларусі. Аўтар не прытрымліваецца дакладных хроналагічных фактаў...

У цэнтры п'есы вобраз Міхаіла Васілеўскага Фрунзе, чья дзейнасць пачаўся з вайны з гісторыяй беларускага большавіцкага падполля, з барацьбы і рэвалюцыйнымі заваяваннямі мініскіх большавікоў.

І калі часам здаецца, што роля Міхаіла ў п'есе недастаткова шэрагістая і дзейная, калі герою п'есы міждзі даводзіцца і думаць, дык трэба аддаць належнае выхаванне: і ў паўзах, і ў маўчанні, і ў стане назіральніка...

У атмасферы п'есы, у характэрных пасабных пераходах часам угадваюцца водгукі творчай манеры К. Трэвія і Н. Пагодзіна. Але ці праверана ў іх маладога аўтара вучыцца ў савецкіх класіках бачыць прыклад творчай несамастойнасці?

П'еза нявыдатна драматычна выявілася ў шматтэатральнай п'есе, у недастаткова дакладнай і сабранай у кампазіцыі, у няўменні часам адабраць неабходнае. П. Васілеўскага нібы захляне матэрыял; яго вабяць усё новыя і новыя матэрыялы, характэрныя для абранай ім хвалючай тэмы, усё новыя сітуацыі...

Да такіх пункцірных, у нейкай меры схематчных навідаў трэба аднесці вобразы Зорына і Чарнухі. Аб тым, што Зорына, адзіна з мініскіх падполшчыкаў, праішоў шлях рабочага-большавіка, мы даведваемся з тэкста, а ў дзеянні гэта не раскрыта. Такім жа адпінкам «раўнаменнем», а не індывідуалізацыяй, жывым характарам выглядае і стары Чарнуха. Па доміну аўтара, гэта радыёны працаўнік рабочага класа, адзін з тых соўных тысяч прыгнечаных, залучаных жыццём людзей, якіх прывяў да рэвалюцыі сам іх беспасрэтны, цяжкі лёс.

Сцэна са спектакля «Год здзяйснення» у пастаўцы Гродзенскага драматычнага тэатра.

„Спалох на загонах“

Па беларускаму радыё надняна перададзена радыёпастаноўка па апавесці «Спалох на загонах» П. Галавача. Аўтар радыёп'есы П. Данаілаў калярыт твора і канцэнтраваную увагу радыёслухача на галоўную тэму п'есы...

П'еза ўспрымае і ўварты барацьбы з каварным прагамам Панасу ўдзячы знойсці шляхі да сэрца алаважыцкага ўрача.

Усю зваротную нявыясненую абрушылі кулі на Панасу, лічачы яго віноўнікам кражы ў краме.

Натаці пра радыёспектакль

бухторваецца Макара супраць Панаса, распальваючы рэўнасць у душы Макара. Першая каласная субота. Люта янавісці напоўняецца сэрца кулака Міхкіна «Сёцюк! Сёцюк, гадзі!» — шчып і ён у бясспасійнай алоці. На сельскай вуліцы Макара сустракае Галя, папракне і пагражае ёй, патрабуе яе вярнуць да яго. Яна рэзка адхіляе яго дамаганні. Ён, не стрыманы пачуццямі, б'е Галя, б'е жанчыну, жорстка. Усё гэта бачыць Панас, які прыходзіць на суботу, і ён бачыць на дапамогу любімай, Макара надзідаючы на Панаса, завязваюцца бойка. Выбаршчы момант, кулакі жывым металічным прэнтам б'юць Панаса па галаву. Горка залкала, запырчвала Галяна. Збяжылі людзі. Панас мёртвы. Ён загінуў ад здраджайшай рукі каварнага класавога ворага, загінуў у той момант, калі яго справа, справа стварэння калгаса, перамагла. Смерць у імя жыцця. Смерць у імя шчаслівай будучыні.

С. ГУРЫЧ.

зніжаецца тая маральнае перамога, якую Сцепаніда атрымае над машай. Так павярхоўны жанрызм застануць сацыяльным канфіктам.

Або вобраз матроса — вось дзе тэатр па-праваму аддае даніну «жанру», традыцыям, своеасабліваму амплуа «бравішкі». Знаходзіцца, баявая апраўнасць, наўдны гумар — усё гэта знойдзена выкарыстанам А. Герзібургам. Але шчэ ў гэтым новае, сваё? Вобраз матроса, балай, адзіна і яўна непатрэбная спроба аўтара ўвесці ў п'есу чужародны ёй персанаж. Гэта адкрыты драматычны пагор — у матросе адрозж-ж пазнаецца вядомага тэатральнага Шванідо. І ў фабрычным «Мусінікім» ёсць нешта знаёмае. Намацінаго дзіўнага, што Мусінікі, адчуўшы наіск палзеі, затрымоўжыўся, палыхаў замінуць. Ён даводзіцца здзіўляцца і таму, што гэтую сваю палыхаванне ён тоіць за прыгожымі ліберальнымі фразамі. Гэта тыповыя ў характары. Знаёмае пашырае за сабой і аўтара Г. Вогана. У выніку тут не знойдзена самастойнае вырашэнне вобраза.

Цяжка знойсці такое вырашэнне і аўтэсты М. Каваянін у ролі жонкі Мусініцкага Стэфані. Аўтар спрабуе сказаць пра гэтую жанчыну значна больш, чым у стане змясціць яго п'еса. У гэцінай, на балі бачым Стэфанію, якая «прыкладна» да канячкы. Гэтым штырхам аўтар падкрэслівае ў Стэфані чалавечы спустошанага, які не знойшоў сабе ў жыцці. Але штырх гэты — адзінокі ў п'есе; больш мы даведваемся нічога пра жыццё Гераніі, пра яе адносіны з дзецімі і мужам. Цікава задума не знаходзіць тут свайго развіцця. Аўтар дэдаў халіва «сказаць» пра трагедыю Стэфані, ніяк не растлумачыўшы яе. Менавіта тут і пашырае за сабе прыхільнасць маладога драматурга да мінства сюжэтнай і псіхалагічнай матэрыялу, да бэзічых тэматычных ліній. Вось чаму цяжка сыграна М. Каваянін эпизод заліва ўстаўным, не арганічным спектаклю.

Цікава задумана аўтарам лінія адносінаў Міхкіна і Марыны з Сяргеем, сынам старога рабочага Чарнухі. Але і тут не усё ясна. І гэці калізі пераходжае стаць па-сапраўдному глыбокай і драматычнай паспелісця аўтарскага пошукі. Сяргей зьяўляецца «над машай аспроўдзі» ён атрымаў адукацыю, стаў афіцэрам і тым самым міждзі аказаўся ў аспроўдзі «гаспадароў жыцця». Тут адчуваецца са сваёй не на сваёй вуліцы» Параўнаў са сваёй аспроўдзі, Сяргей не знаходзіць сабе ў новам для яго свеце. Але чаму? Што прыгнята Сяргей ў аспроўдзі паню? Магчыма, яго неапакоці становішча «кухарчынага сына»? Усё гэта — па-за рамкамі п'есы. У ёй дэзаны нібы «выкінуць» Сяргей п'ястэву, гаворыць мовы нічогага дэкаданска, нарэшце, спробуе пакончыць самагубствам. У фінале жыва зразумець сабе барацьбу, якой аддаюць жыццё яго блізкія. Ён нечэкана вырастае Міхкілава да кулі. Што гэта, зрух у яго сьвядомасці, нешта новае, што ўвайшоў у яго думу? Аб гэтым у п'есе — ні слова.

Было б несправядліва гаварыць пра яўна аўтара А. Хаварасціна ў гэці ролі. Але ёсць у яго выкананні наліт творчэствасці, у якой больш пазнаюцца зневажана, чым сапраўды выкарыстанана. Глыбока, Падэстава Сяргей з асаблівай сілай адчувае ў яго адносінах з Марынай Мусініцкай. Непразумела, чаму ён называе яе сваім «мучаннем»? Чаму не можа адказаць на яе каханне? Нарэшце, цяжка не задаць пытанне: што-ж Марына, такая юная, чыстая, якая так самахвара аддае сабе рэвалюцыйнай барацьбе, знаходзіцца ў Сяргей, у гэтым зьяўляецца «дэманічным» юнаку? Маладая аўтэстыка І. Дзеніскавіч наўрад ці ў стане адказаць на гэціе нявырашанае і самім аўтарам пытанне. Яна прывабная, жаночая — толькі.

І, нарэшце, найбольш спрэчны вобраз спектакля ў п'есе — Наталя Паўлаўна, правактар. Персанаж гэты значу ў спектаклі наўдзі вядома. Галачу не прычына бачыць перада сабой поўную загадкавасці і трагічнай мнагасэннасці асобу Наталі Паўлаўны. Вядома, тут ёсць памылка рэжысёра, які высунуў фігуру правактаршчы ў цэнтру увагі. Памылку дапусціў і аўтэстыка Э. Сяпеліна, якая падкрэслівае ў Наталі Паўлаўне нічым не апраўданую трагічнасць разважасці. Наталя Паўлаўна выконвае свае несамавіты абавязкі з чыста прафесійнай дэлаватасцю, з халодным разлікам яраснага служакі. Менавіта ў гэтым варта было шукаць зерне вобраза, замест таго, каб прыносіць у яго нейкую меладраматычную глыбіню.

І ў п'есе і ў спектаклі не усё яшчэ знойдзена і раскрыта. Але неўжа забываць, што Гродзенскі тэатр праявіў смеласць, прыняўшы да пастаўкі першы драматычны вопыт аўтара. Тут усё трэба было асэнсавана, вырашаць па-сабой, а ў тэатры не было апары ні ў сцэнічных традыцыях п'есы, ні ў літаратурным аналізе. І цяпер, калі знойдзена галоўнае, калі на сцэну тэатра шэбрым крокам увайшлі героі рэвалюцыі, калі калектыў жывуць у палзеімі, адчуў яе паветра, можна думаць аб дапрацоўках, аб паглыбленні раду вобразаў твора.

Л. ЖУКАВА.

У музеі П. І. Багратыяна ў Ваўкавыску экспануецца многа работ саракагодога скульптара Георгія Іосіфавіча Пеха. Сярод іх выязначуюца майстэрства выканання статуэткі рускіх воінаў 1812 г.

На адмыку: Г. І. Пех працуе над скульптурай — бюстам героя Айчынай вайны 1812 г. П. І. Багратыяна, які будзе экспанавана ў музеі.

(Фотэхроніка БЕЛТА).

П'ЕСЬМО З БРАТНІЯЙ РЭСПУБЛІКІ

Тэатральны фестываль у Савецкай Літве

Дзевяць дзён працягваўся рэспубліканскі фестываль, прысвечаны саракагоду Ваяцкага Бастрычкіна. У фестывалі ўдзельнічалі сем тэатраў рэспублікі. Яны паказалі дзевяць спектакляў, прысвечаных слаўным працоўным будням нашага народа, яго героінам мінуламу.

Чатыры п'есы, прастаўлены на фестывалі, належыць перу аўтараў Літоўскай рэспублікі. Гэта драма Ю. Буценаса і А. Карнягіса «Палюбіце я неба сіняву», прысвечаная палымянаму барацьбіту за сацыялістычную рэвалюцыю, літоўскаму пратэстарскаму паэту Юліусу Яніонісу (Дзяржаўны акадэмічны тэатр драмы Літоўскай ССР), «Настрыны паток» І. Чыжуса, якая расказвае аб паўстанні сувальскага селян у 1935 г. (Валсускі драматычны тэатр), п'еса Ю. Хлівіцкіса «Неспакойныя сэрцы», якая апавядае аб рэвалюцыйным руху ў Літве напярэдзі зьяўжэння буржуазнага панавання (Ваяцка-педэскі драматычны тэатр), і драма вядомага літоўскага пісьменніка А. Гуалітаса-Гузвічуса «Берагі Немунаіса», якая раскрывае вострую класавую барацьбу ў першыя пасляваенныя гады ў рэспубліцы.

У час фестывалю былі прастаўлены і такія вядомыя творы савецкай драматургіі, як «Гібель аскандра» А. Барнеўскага, «Першая конная» Усевалада Вішнеўскага, «Неспакойныя старцы» Л. Рахманінава, трагічная драма «У вогненным калыбе» П. Гарыскава, драматычная п'еса «Паходны марш» А. Галіча.

Р. ЧЭСНА.

Самадзейны кампазітар

Восемнаццацігадовым юнаком прышоў Міхалі Кажамяка ў 1946 г. у вядзілі, але дружны калектыў мастацкай самадзейнасці Парышка раённага Дома культуры. Вялікая любоў да музыкі, уважліва старанная праца над сабой зрабілі М. Кажамяку выдатным самадзейным баяністам, пастаянным удзельнікам канцэртаў у калгасе свайго раёна. Ён неаднаразова выязджаў з гуртком мастацкай самадзейнасці ў суседнія раёны.

Утвая вырас за гэтыя гады самадзейны калектыў Дома культуры. Творча вырас і баяніст М. Кажамяка. У апошні час ён паспяхова спрабуе свае сілы ў стварэнні п'есы. На адным з музычных семінараў у Гомелі асяляўся, багаты беларускім каларытам песні самадзейнага кампазітара «На вачынай зоршчы», «Радасць жней» атрымалі высокую ацэнку.

Нядаўна працоўны раён праслухаў новую песню свайго земляка «Аб асясліні слоў» (словы І. Гушчына). Зараз М. Кажамяка працуе над песняй аб Леніне.

В. МІГАЯ.

Справа Лапшына

(З запісак судзі)

У рэспубліцы разгарнулася дзейная падрыхтоўка да выбараў народных судоў. Працуюць выбарчыя пункты, складзены спісы выбаршчыкаў, зацверджаны палітоўныя камісіі, вылучаны кандыдаты ў народныя судзі і народныя засядальцы.

Ніжэй мы друкуем запіскі народнага судзі з Рэчыцы А. Капусціна, якая працоўныя горада зноў вылучылі кандыдатам у народныя судзі.

П'ятнаццацігадовы Анатоль Лапшына абвінавачваецца ў кішэнным крадзежы і неадараваным хуліганстве. Ён а'з'яўляўся ў школу і біў дзедка, лаўсё брыдкімі словамі, зрыўнуў заніткі. Лапшына ўжо быў судзімы за такіх-а злачынстваў. Восем разоў затрымоўвалі яго работнікі міліцыі ў розных гарадах Беларусі. У пратэколе затрымоўвання ад 10 мая 1956 г. значыцца, што ён быў дастаўлены ў Рэчыцкае аддзяленне міліцыі «ў невядомай стане, з падлітным нэмам і бародой». Спачатку на допытках Лапшына аінаватам сабе не прызнаваў. Але праз некаторы час, перададумайшы, напісаў уласнай рукой: «Я, Лапшына, жадаю загладзі сваю віну і даю праўдзівую паказанні. Грошы ў невядомай грамадзянкі я выгнаў з кішэні ў магазіне. Не памятаю, у якім месцы я таксама залез у кішэню неўкаму дзядзьку, але грошай у яго не было. Дзядзька той злавіў мяне і надаваў па патыліцы. У каго я ўчынаў астацкі крадзеж — не памятаю. Вось і усё. У характэрнасці са школы пра Лапшына напісана, што ён «ніякім выхаваным удзельнікам не паддаецца». Але пры разглядзе справы ў судовым пасяджэнні высветлілася нешта такое, чаго неўжа было разгледзець у пратэколах допытку, розных актах і пастановах.

На нас, судзіяў, Лапшына паіраваў насцярожаным позіркам з-пад лба і адказаў на пытанні блытана, неахвотна. Дапытаўшы на сутнасці абвінавачвання, я высветліў у падушанага, што ён любіў гуляць у валейбол. На пытанне, чаму ён у школе не займаўся спортам, Лапшына адказаў: «Мяне пратэгалі Прыду, дык большыя хлопцы гавораць: «Двоечынам тут не месца». І яшчэ куткаўлі надаваць — Ён упершыню ўзяў галаву, паглядзеў на нас адкрыта.

— А што ты рабіў тады? — дапытаўся я. — Што-ж рабіў... Залаўіў на паркан і глядзеў, як гуляюць. — А потым? — Потым... — Лапшына прыжмурыў вочы, прабурыў: «Там усё напісана, — і паказаў кіўком галаву на крымінальнаму справу, якая ляжала перад судом. Аб сабе ён таксама нічога больш не расказаў. Тады мы зрабілі перапынак і, уважліва перачытаваючы пажаўдзельныя аркушы выцягнуты з архіва справы, па якой Лапшына быў асуджаны раней, пазнаёміліся з яго крымінальнай хронікай.

— Вядома, ясна па горадзе, хлапчук пазнаёміўся з нейкім Рыгорам Смаліччуком. — У кіно пойдзем? — спытаў той. — Грошы няма... — Грошы зараз будуць, глядзі, — і Смаліччуха праніснуўся ў натоўп каля бібліятэкі, Лапшына бачыў, як ён спрытна на двама палыцімі выцягнуў грошы з кішэні ў юнака. Развітаваючы пазна ўвечарні, Смаліччуха пагардліва кінуў новаму сабур: «Вучыся, блызын, пакуль я з тэбю. Дома Лапшына сказаў маці, што быў у кіно з сябрамі і яны купілі яму білет. Дзе ўзялі грошы — не сказаў. А баньку? Баньку можа і прызнаўся-б, ды той са сваёй любай з'ехаў ад сям'і некуды ў Брэску ў вобласць».

А. КАПУСЦІН.

Першыя ў працы і на сцэне

Калектыў мастацкай самадзейнасці Дзяржынскага механічнага заводу заслухана славіцца на ўвесь раён. Сярод яго ўдзельнікаў многа добрых спевакоў, танцоўшчыкаў, аніматараў, музыкантаў. Танцавальны калектыў і дукавы аркестр сёння былі ўдасцены права ўдзельнічаць у Савецка-літоўскім фестывалі моладзі.

Асаблівай папулярнасцю карыстаецца дукавы аркестр, які існуе на падпрэмісцтве каля сямі год. Калі за яго кіраўніцтва ўзяўся Уладзімір Міронавіч Нарко, творчы калектыў быў вельмі слабы. Ігралі ўсёго некалькі рэччу, прымітыўна, фальшыва. Прышоў перабудоваць работу: наладжваць дысцыпліну ў калектыве, брацца як след за вучобу. З першых дзён пачалі аўтавадаць музычныя творы. Асобныя ўдзельнікі спалыхаліся цяжкасцей. Засталіся толькі тыя, хто жадаў стаць сапраўднымі музыкантамі.

Паступова рос і ўдасканальваўся аркестр. Цяпер у ім 19 чалавек: начальнік штампаваннага цэха А. Саватчын, токар Г. Гнілячок, слесары К. Кісэль, С. Вератнінскі, струнальнік Ю. Чудук і інш. Гэта перадавыя вытворцы. Яны добра граюць у аркестры.

Рэгулярна, два разы на тыдзень, збіраюцца музыканты на заняткі, павышаюць тэартычныя веды і набываюць практычныя навукі. У рэпертуар аркестра больш 70 музычных нумараў — песні савецкіх кампазітараў, народныя песні, творы рускіх і зарубажных класікаў.

Выдатна гуцаць у выкананні аркестра «Неапалітанскі танец» з балету Чайкоўскага «Лебядзінае возера», увертюра «Турнір» Гофмана, уступ да оперы Біза «Кармэн». З новых твораў аркестр рыхтуе «Фантазію для барытона» Пуччыні і інш. Калектыў аркестра і яго кіраўнік неаднаразова ўзнагароджваліся граматамі.

В. АКУЛІЧ.

Мала зарэгістраваць, галоўнае — даследаваць

Кніга літаратурна-крытычных артыкулаў Я. Герповіча «На перадавых пацічках» выйшла ў свет тады, калі наша партыя давала рашучы адпор нігілістам, што спрабавалі адымаць адбыткі саракагодовага шляху развіцця савецкай літаратуры, рабілі нападкі на яе асноўны творчы метад — метад сацыялістычнага рэалізма. Яна зьявілася ў руках чытача тады, калі партыя вуснамі першага сакратара ЦК КПСР Н. С. Хрушчова вызначыла задачы пісьменніку — быць у непарывнай сувязі з жыццём народа, на перадавых пацічках вядлікай стваральнай і пераўтваральнай дзейнасці савецкіх людзей, узняць іх на барацьбу за новыя поспехі ў будаўніцтве камунізма.

Па артыкулах, сабраных у кнізе Я. Герповіча, хваля прасячэцца, як беларускі пісьменнікі розных пакаленняў актыўна ўдзельнічалі і ўдзельнічаюць у жыцці свайго краіны, як яны верна служылі і служыць свайму роднаму народу, як былі і застаюцца яны вернымі памочнікамі Камуністычнай партыі.

Сучаснасцю перш-на-перш і вылучаецца гэтая кніга сярод шэрагу выданых за апошні час у Беларусі прац па літаратуразнаўству і крытыцы. Тамы, звязаныя з сённяшнім літаратурным жыццём рэспублікі, падказаныя нашай сучаснасцю, найбольш блізкія Я. Герповічу. Імі, уласна кажучы, які імянецца асэнсаванне з'явы сучаснай нам літаратуры беларускага народа, намагання ішч першым следам па яе вядлікаму вору.

Сваё крытычнае крова аўтар выкладае ў самым пачатку кнігі, шыра прыводзячы слухнасць таго, што «ад нашай літаратурнай крытыкі справадліва патрабуюць, чаўдай да ўсіх амен у жыцці і мастацтве». Прачытаўшы артыкул за артыкулам, неўжа не заўважыць, што Я. Герповіч стараецца ўвесь час трымаць сваю руку на самым пульсе жыцця, адрозж-ж адлікавацца на кожную больш-менш значную літаратурную з'яву, спрабуючы разгледзець яе вынік канкрэтных сацыяльна-гістарычных падзей у жыцці народа.

Заводзячы, напрыклад, гаворку аб пэтычным бачанні свету, крытык адрасуецца да пазіі П. Панчанкі, поўнай грамадзянскага лафару, глыбокай па аддэстраўнаму народнага жыцця, заклапочанай пошукамі новых тэм, новых форм і сродкаў для іх выяўлення. Аўтар артыкула сьняняецца ўсёю на некалькіх вершах П. Панчанкі, але пераказана раскрыта ідэіна-мастацкай вартасці, і перад чытачом узнікне аскравава карціна таго, «як паэт вучыцца чэрпаць з жыцця практычны новыя думкі і ўражанні, глыбока асэнсавуе усё тое, што ўспрымае ўласным сэрцам, як іштошці вельмі блізкае і дарагае, таюе, што само прасіцца з глыбінні ўхваляванай душы».

«Паззіі — вядлікі грамадзянскія патунці» — такім заклікам называе крытык артыкул, у якім імянецца раскрыць на жытых фактах і прыкладах з творчасці Я. Купалы, К. Кірэўскага, А. Зарыцкага, А. Вялічана, А. Астрэйкі і інш. асабліва значнае народнасці для мастацтва сацыялістычнага рэалізма. Я. Герповіч анічужа бара паэтаў рознага пакалення, розных па

з'яўноў майстэрства, па творчыя манеры, каб найбольш поўна прасячэцца, як імі адлюстравана праблема народнага жыцця.

Аўтар кнігі сьвядражае самую каштоўную адыткі беларускай савецкай літаратуры, вядлікую сілу творчага метад у сацыялістычнага рэалізма, прапагандава ленынскае вучэнне аб партыйнасці літаратуры як жывую душу нашага мастацтва. Адно толькі наспражывае — залішыце памышны тон, якім пачынае Я. Герповіч гаварыць кожны раз, калі адрасуецца да пасабных крытыкаў ці крытыкі наогула. Уступваючы ў палеміку з асобнымі крытыкамі да іх памылковыя сьвядражэнні, Я. Герповіч спрабуе агулам закрэсіць з'яўненні літаратурна-крытычнай думкі ў Беларусі, ястрымама павучае ўсіх і ўся. Аляў у кожным артыкуле сустракаюцца скажы, якія адымаюць або патрабуюць: «Нашай крытыцы трэба...», «Крытыка даволі часта не ўмеа...», «Крытыка нашай варты...» і г. д. Атрымліваецца, што адні Я. Герповіч існуе над крытыкай, адні ён выступае ў ролі першаадкрывальніка кногкі творчых праблем, адні ён у беларускай крытыцы ўзброен веданнем марксісцка-ленінскай літаратуры і жыцця, глыбокім разуменнем літаратурнага працэсу.

Я. Герповіч здоўг зарэгістраваць сваё значнае ў літаратурным жыцці рэспублікі, Але, бадай, у большасці выдлаць толькі зарэгістраваць, бо спробы даследавання ідэіна-мастацкіх вартасцей літаратурных з'яў не заўсёды ўдалы.

Няўрымслівая душа

Увесну 1941 года, вярнуўшыся з Палесся, я зайшоў да Кузьмы Чорнага.

— Ну, што там чуваць на дрыгве?— адрэаў пачаў распываць ён.— Ты ведаеш, чытаю газеты, у якіх пішуць, што трыста тысяч калгаснікаў выйшлі асуладзі багаты, некаторыя ў іх выкопалі, Гэта-ж, бадай, норма аскаватары! Акуль у чалавек такая сіла? Я от думаю паехаць паглядзець, пагаварыць з такімі людзьмі. У якім раёне ідзе найбольш бой з дрыгвою?

— Мне здаецца, у Даманавіцкім. Але-ж у цябе, Мікалай Карлавіч, на сталае лажыць распачаць раман?

— Раман пачае. Я мог-бы напісаць адзін-другі нарыс у «Звязду». Скажы пра гэта ў рэдакцыю. Магу выехаць хоць заўтра...

Я пазнаў Паўлу Кавалеву, які ў той час працаваў у рэдакцыі «Звязды». Прапаўва Кузьмы Чорнага была сустрэца вельмі прыкмына. Праз два дні мы ўжо былі там, дзе правозіць «найбольш бой» са справядлівай дрыгвою.

Наглядачы работу грабароў, якія выкапалі на дзесяць норм за дзень, сыхаўчы разамы паміж людзьмі ў часе абедзенага перапынку, Мікалай Карлавіч усхвалява гаварыў:

— Таго, што я тут бачу і чую, нехта было нават уявіць, сядзячы ў Мінску. На ша рачэйнасьць у натуре больш прыгажэйшая, чым у кніжках. Мне здаецца, мы праз мезу засяджаемся ў сваіх кабінетах... А дзе тут прапучоў аскаватары? Калі мы гуды паедзем?

На наўстойлівай дрыгве Кузьма Чорны дабраўся да рэчкі Іпы, каб пагаварыць з машыністамі, інжынерамі, якія пры дапамозе магутных механізмаў пракадалі новую дарогу вады. І ўвесь час ён працяўляў нейкую неадпаведнасьць, нейкі неспакой, што мы можам пратруціць ці змінюць самае важнае, самае галоўнае ў гэтай усенароднай бітве за пераўтварэньне прыроды.

Вядок нас былі сотні і тысячы людзей, якія ад пима да пима каналі калектары, магістральныя каналы, сточныя чэспяком па поце у ваду. Прозвішчы многіх з гэтых мейстараў не аднойчы ўспаміналіся ў рэспубліканскіх газетах, у насьценных газетах і «бязьлітых» што вышываліся на дапчаных шчытах каля паходных калгасных кухань. Асабліва вызначаўся на праходзі магістральнага канала адзін з камандзіраў запаса. Ён ужо блізка падоходзіў да рэкорду вядомага Пятра Брагіна з Люблінскага раёна. Кузьма Чорны адрэаў нападзіць на гэтага камандзіра запаса. Ён падоўгу паглядзіў на яго работу, размаўляў з ім у часе абедзенага перапынку, распываў пра перод свайго нарыса ў іншых людзей, каб увечары паведаміць са смуткам:

— Разумееш, Мака, нічога пакуль што не атрымаецца. І ніяк не магу падаступіцца да гэтага чалавека...

— Мне здаецца, твае сустрэчы з ім і размовы былі досыць сардэчнымі. Чого-ж яшчэ хацеш для напісання нарыса?

— Скажы, для павярхоўнага нарыса, для агучышчона. Для нарыса, як мастацкага твора, я яшчэ не знайшоў зачэкі. Разумееш, тут павінна быць нейкая асабістая дэталю. Яна часам трапляецца табе адразу, часцей за ўсё яе трэба дога шукаць. Таго, што сёння робіцца на балотах, я ніколі раней не бачыў. Мне нават цяжка было ўявіць такое. Гэта-ж на дрыгве выйшаў увесь народ! І ніхто нікому тут не змяняе рабціць, як яму хочацца! Чалавек па-свойму перапрабляе прыроду, каб лягчы было жыць не толькі яму аднаму, але і ўсім людзям. Гэта тэма не толькі для нарыса на трыста радкоў! Я вельмі рады, што выбраўся ў такую камандзіроўку. Але ўжо сёння адчуваю, што тыдня нам на яе мала...

У той час у Мінску быў на гастролях МХАТ імя Горькага. Яшчэ перад паездкай на аську балот мы набылі білеты на некаторыя яго паставы. Заходзілі карцінамі велічэй працы палескіх калгаснікаў. Кузьма Чорны прашанаваў:

— Ведаеш, што мы зробім? Паедзем на пару дзён паглядзець спектаклі ды зноў вярнемся ў Азарчыцы. Можна, яшчэ на

тыдзень, а то і на ўвесь месяц. Толькі давай дамаўляцца цвёрда. Будзем сядзець тут да таго часу, пакуль Дагура і Раўнаполец нас асьцёп не выгнаць.

Апшынае, вядома, гаварылася жартам. Ксенафонт Харытонавіч Дагура быў тады ў Даманавіцкім раёне сакратаром райкома партыі, Сіланціў Максімавіч Раўнаполец—старшыня райвыканкома. Сустрэлі іны нас гэціна, бадай кожны дзень выязджалі разам з намі на адной у той час у раёне «эмцы» ў блізка і самыя даялькі калгасы, знаёмлілі з перадавымі людзьмі сацыялістычных паляў, з малаўнічай і чароўнай прыродай Палесся.

Аднойчы мы сядзелі ў кабінете таварыша Дагуры і чакалі машыны. Цудоўны апавядальнік, сакратар райкома раскаваў нам, як будзе выглядаць Даманавіцкі раён праз тры-чатыры гады. Ад пагібелай дрыгвы, вядома, не застанецца і следа, скорым мы будзем бачыць толькі высокія сценны жыты і пшаніцы, блакітныя азёры Іпы, ружковыя палеткі канюшыны. А ў Даманавіцкім вырасьце цудоўны сацыялістычны горад з буйным прамысловым камбінатам...

Кузьма Чорны, які вызначаўся выключным тактам і бадай ніколі не перапынаў чалавека, калі ён раскаваў што-небудзь цікавае, на гэты раз, аднак, не вытрымаў:

— А што будзе вырабляць гэты камбінат?

— А я хіба вам не казаў пра соль?— у сваю чаргу адказаў Дагура.— У Давыдаўцы працуе геалаг-разведанная партыя. І вось што яны знайшлі з глыбіні ў восемсот метраў...

Таварыш Дагура ўстаў з-за стала і падышоў да акна. Мы рушылі следам за ім. На шырокім падаконніку сталі складаныя баначы з нейкімі ружаватымі, падобнымі на марскія чарапанкі аскавкі. Некалкі дзесяткі такіх аскавкі было распысана і на падаконніку.

Кузьма Чорны ўзяў адзін з гэтых аскавкі, доўга разглядаў яго, потым паспрабаваў на смак.

— Сапраўднае соль,— прамовіў завадзена.— Але чаму ў яе рудаваты колер?

— Гэта ад дашмакці гліны ў час бурэння. Так-то яна ляжыць там чысьцейшая, як крышталю.— растлумачыў Дагура.— Таўшчыня пласт. У ім бур прайшоў ужо восемдзесят метраў, а канца яшчэ не відаць. Іпер інжынеры ўстаўляюць у Давыдаўцы больш магутны машыны. На разліках геологаў, пад гэтым саяным купалам павінна быць нафта.

— Там у вас вырасьце не азін, а два гарадзі: салінік і нафтавік,— засмяяўся Кузьма Чорны.

— Аі такіх прыбыткаў галава не забавіць, таварышы пісьменнікі!—весела адказаў Дагура.—Хто ведае, можа, праз поўны час бур высвідуе нам не толькі нафту, але і каменны вугаль!

Кузьма Чорны лянэжа штурхануў мяне, як змоўчаны, локцем і далей уважліва і ўжо неак заклочана сыхаў, што гаварыў сакратар. Трэба сказаць, што Ксенафонт Харытонавіч умеў цікава раскаваць і пра стары побыт вёскі, і пра срод сьвятамасці людзей у выніку Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Ён ведаў шмат зыхі фактаў і з'яў у сучаснага жыцця, памятаў многія даўнейшыя казкі і прымаўкі. Асабліва малаўнічым атрымаўся ў яго расказ пра тыгра, які нібыта збег з вагона ў час пераезду нейкага вандруйнага цырка і абжыўся ў Даманавіцкім раёне. Калі Раўнаполец, настайнік на прафесіі, неадверна і скупа ўсміхаўся ў часе апавядання, Дагура раптам хмурнеў:

— А ты, Сіланціў Максімавіч, і пяпер усё яшчэ не верыш у гэтага тыгра! Хочаш, я табе пакажу адносіну, у якой мы праслі адпусціць нам звыш пана два пуды паяўнічага пораку? Мы нават выпатрабавалі цэлую роту чырвонаармейцаў, каб уварыць гэтага крыважагнага звера. Гэта табе не жартачкі—адрываць ад сваіх непасрэдных абавязкаў нашы ўзброеныя сілы. І ўсё ад таго, што нейкі нехайніч арэна зачынуў жалезную клетку і пакінуў адчыненым зверзь ў вагоне. Самае, аднак, даўнае было ў тым, што гэты тыгр кідаўся, галоўным чынам, на жанчын...

— Ведаеш, што, Мака,—пацухуў я побач усхваляваны голас Кузьмы Чорнага.—Нарыс будзе зроблены. Я знайшоў зачэку.

— Ці не ў старога кашавара?—запытаўся я.

— Так, у яго. Разумееш, гаворым мы пра тое-сёе, а паў канец я запываю, ці не можа ён сказаць што пра таго грабаря, які мяне цікавіць? «О,—адказаў ён,—гэта такі чалавек, што абм з кім сьліраваць не будзе!». Гэтага, відаць, мне толькі і не ставала!.

Назаўтра мы выехалі ў Мінск, каб скарыстаць білеты на мхатаўскія спектаклі, пааблаштушы адзін аднаму неадзкладна вярнуцца зноў у Даманавіцкі раён. Гэта было 21 чэрвеня 1941 года.

Макар, ПАСЛЯДОВІЧ.

— Мне здаецца, даўнае было ў ішым,—папраўляў Дагура Раўнаполец.—Што ж ты, ні паяўнічы і ў вочы не бачылі гэтага тыгра. А можа гэта быў ягвар або леў?

Тэлефонны звадок перапынуў такіх спрэчкі. З сельсовета паведамаўлі: грабар, якога Кузьма Чорны абраў героем свайго нарыса для «Звязды», за учарашні дзень уставаў новы рэкорд. Дагура цікавіўся: ці задаволены грабары харчаннем, ці падвезена гаручае для аскаватары? Паключы на месца трубку, ужо забывшыся на «кыважарнага тыгра», сакратар неак урачыста паведамаўлі:

— Зараз мы, таварышы, паедзем у Калдзічы. Я нас пазнамаю з выдатным старым кашаварам. Маяюка першакласны, сьцярджае, што служыў некалі ў імператарскай гвардыі і Мікалай II быў задаволены яго варывам... Як-бы там ні было, але крупнікі для грабароў ён гатуе не горшыя, чым у Азарыцкай сталюўцы.

Кузьму Чорнаму захацелася паглядзець і на старога кашавара, парамуляць з ім. Гэта быў ужо сім, але досыць рухавы зэд з падстрыжанымі вусамі і чыста паголенай баратою. Яго гаспадарка—бачкі з вадой, каты, заласы будзьбы, круп, мяса—размясцілася ў маладым бярозавым гаіку на грудзе неадзкладна ад магістральнага канала. Ксенафонт Харытонавіч паспеў паншчыць зэд, што мы за дождзі, і разам з Сіланціў Максімавічам рушыў за месца працы. Кузьма Чорны паглядзеў іх услед і прамовіў у заумненні:

— Вось я павінен пісаць нарыс пра знатнага грабаря. А мне, разумееш, ужо хочацца сесці за апавяданне, у якім-бы галоўным героем быў такі чалавек, як Дагура. Перад тым, як пачалося наступленне на дрыгве, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ўдзельчыка, я сказаў-бы, такой узнёслай рэдакцыі працы. І вось перада мною з'явіўся адзін з тысячатнай або мільённай арміі партыйных работнікаў. Не выдуманы на поўнаму шаблону ў даўняе, нашы райкомы, вядома, правалі вялікую расстумачальную работу сярод калгаснікаў. Інакш-бы мы не нагадалі тут такога ў

Яшчэ не ўсё зроблена

У гэтым годзе сельскія Саветы і калгасы Віцебскай вобласці значна больш клапаціліся аб умацаванні матэрыяльнай базы культурна-асветных устаноў. Кіраўнікі адшукваюць сродкі на спецыяльны рамонты, афармленне і паліпаўнення дзейнасці клубу, хат-чытальні і бібліятэк.

Сіламі грамадскай ўдзячнасці раёна пабудаваны Дабрамысленскі сельскі клуб, а калгаснікі сельгасарцелей імя Варашылава, імя Сталіна адзначылі 40-годдзе Кастрычніка ў новых клубах.

Капітальна адрамантаваны Прудніцкі сельскі клуб і Пролетарскія хата-чытальня. Праўленні сельгасарцелей «Чырвоны Фенікс», «Савецкая Беларусь» і «Ударнік» Ушацкага раёна многа клапаціліся пра культурны адпачынак калгаснікаў у сваіх уласных клубах.

У гэтым годзе культасветустановы вобласці набылі два духавыя аркестры, сем баянаў, 60 струнных інструментаў, пяць піянінаў, 184 радыёпрыёмнікі, 358 касцюмаў для мастацкай самадзейнасці. Усё гэта садзейнічала далейшаму пашырэнню культасветработы. У вобласці створана 300 новых гурткоў мастацкай самадзейнасці, у якіх сталі працаваць звыш пяць тысяч новых удзельнікаў.

Напрыклад, Боркавіцкі сельскі клуб Дрысенскага раёна меў у пачатку года ў самадзейным калектыве толькі 25 чалавек. Цяпер у ім займаецца 58 удзельнікаў, створаны чатыры гурткі, якія далі 19 канцэртаў. Самадзейны калектыў клуба выступаў з канцэртамі ў Полацку.

Вопыт паказвае, што ініцыятыўныя культасветработнікі заўсёды знойдуць сабе шырокае прымяненне. Іх установы культуры засуджаны карыстацца аўтарытэтам у насельніцтва. Напрыклад, Дубровенскі раённы Дом культуры добра аформіў памяшканне. У зале і фойе з'явіўся «Сорак год Савецкай улады», добра зроблены мантаж «За хутчэйшае развіццё жыццёлагадулі» і дыяграма аб росце сельскай гаспадаркі раёна. Рэгулярна праводзіцца ў Доме культуры лекцыя, даклады, канцэрты мастацкай самадзейнасці, арганізаваны міністэрыя. За апошнія тры месяцы агітбюро да Дома культуры выступіла з канцэртамі ў 15 калгасях.

У верасні праведзены вечар сустрэчы моладзі раённага цэнтры з удзельнікамі рэвалюцыйных падзей 1917 года і грама-

дзянскай вайны тт. Беларудавым і Цыбо. Пасля наладжваўся паказ літаратурна-мастацкага мантажа «Гэтых дзён не змоўне слава».

Такія вечары-сустрэчы праводзяць Віцебскі і Аршанскі гарадскія думы культуры і многія сельскія культасветустановы. У вобласці за апошні час адбылося каля трохсот вечароў-сустрэч насельніцтва і моладзі з удзельнікамі Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, наладжана больш пяці тысяч канцэртаў мастацкай самадзейнасці.

У дапамогу сельскім клубам, хата-чытальням абласны Дом народнай творчасці выслалі літаратурна-музычную кампазіцыю «Гераніны старонкі», выдаў зборнік «Песні Віцебшчыны» на тэксты твораў мясцовых аўтараў і фад іншых метадычных дапаможнікаў.

Абласная бібліятэка імя В. І. Леніна выслала ў раёны пакеты «Гэтых дзён не змоўне слава» і «Яны стваралі партыю», распрацоўку канферэнцый чытачоў па кнізе В. Бажанікава «Зары насустрач» і бібліяграфічны агляд «Падзеі Кастрычніцкіх дзён».

Разам з тым трэба адзначыць, што не ўсе органы культуры і сельскія Саветы прадумана будуюць культурна-асветную работу. А ў радзе месц з маўляўлі згоды райкомаў партыі і райвыканкомаў некаторыя ўстановы культуры скарыстоўваюцца як складскія памяшканні, многія з іх не прыведзены ў парадак і да гэтага часу не адрамантаваны.

У Дубровенскім раёне праўленне калгас «Гадзіма» на працягу апошніх двух год скарыстоўвае клуб пад шкільна збожжа. Выканком Баранскага сельскага Савета Аршанскага раёна да гэтага часу не адрамантаваў хата-чытальню. Кнігі, якія ёсць у бібліятэцы, псуваюцца. У памяшканні хата-чытальні няма неабходнага абсталявання і мэблі.

Неабходна выканкомам раённых і сельскіх Саветаў дапамагчы працоўным з дапамогай грамадскай прывесці ў парадак усё культасветустановы, каб можна было ў іх культуры адпачыць кожнаму наведвальніку.

Н. ШМАТКОЎ,
намеснік начальніка Віцебскага абласнога ўпраўлення культуры.

Вячэрняя студыя

Калектывам мастацкай самадзейнасці пад сілу самым складаным для пастаноўкі драматычным твораў.

Рэжысёр-пастаноўшчык — цэнтральная фігура самадзейнага тэатра. Ён павінен валодаць вялікай культурай, блізкамі любіць сваю справу, сістэматычна павышаць кваліфікацыю, быць выхаванцам у высокім сэнсе гэтага слова. Ён — прыклад для гурткоў і ў прамы і побыце.

Існуюча-ж сістэма падрыхтоўкі такіх кадараў далёка не дасканлава. Каб хопіць часткова дапамагчы ў гэтай справе, Магілёўскі абласны Дом народнай творчасці вырашыў арганізаваць вячэрнюю драматычную студыю. Праграма разлічана на два гады навучання. Яна ўключае ў сябе спецыяльныя прадметы, якія выкладаюцца ў тэатральных інстытутах: а-

новы рэжысуры і майстэрства акцёра, спецыяльная мова, грим, мастацкае афармленне спектакля, рытміка і танец, гісторыя тэатра.

Улічваючы асаблівасці работы рэжысёра ў калектыве мастацкай самадзейнасці і праграму заняткаў студыі ўключаны прадмет «Клубныя справы».

Усёго ў студыю залічана 33 чалавекі. У іх ліку токар заводу пад'ёмна-транспартнага абсталявання А. Іванюк, зваршчык заводу «Стромашына» В. Савіцкі, студэнтка педагагічнага інстытута С. Жорана.

Для выкладання ў студыі запрошаны галоўны рэжысёр абласнога драматычнага тэатра В. Шутаў, рэжысёр А. Раецкі, артысты З. Малчанова, А. Баравік, галоўны мастак тэатра В. Акулаў і іншыя.

Л. КРЫГМАНТ.

Народная ініцыятыва

На гарадской плошчы Століна ўзвышаецца манумент-скульптурная група: чырвонаягарызонт і дзвячымна. Грудзі маладога рабочага перакрываюцца кулямётнымі стужкамі, у левай руцэ — вінтовак, у правай — шабля. Маладая работніца трымае чырвоны сцяг, на палотнішчы якога — гістарычныя словы «Уся ўлада Саветам!».

Ля падножжа манумента — трыбуна. Яе фасад упрыгожаны ляміямі гербаў і п'ятнаціх брашчэй рэспублікі. На манументе ярка з'яе зорка, а крыху ніжэй заліціцца надпіс:

«Гэты манумент пабудаваны працоўнымі Столінскага раёна ў гонар 40-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі».

Хто-ж спрактаваў і пабудоваў яго?

— Аднойчы ўлетку ў час пасаджэння бюро другой сакратар райкома камсамола Аляксандр Зінчанка выказаў думку:

— А што, калі нам, хлопцы, да 40-годдзя Кастрычніка пабудоваць у горадзе манумент? Было-б жаданне — знойдзем сродкі і матэрыялы. Ды і ўмельцы ў нас знойдуцца. А чарыжы, разлікі і макет я буду на себе.

Доводы былі простымі і пераканальнымі — ўсе пагадзіліся з сакратаром.

На другі дзень маладыя энтузіясты з эскізам манумента прыйшлі ў райком партыі. Там іх уважліва выслухалі і сказалі: — Добрае вы задумалі. Але ці хопіцца ў вас? Ды і са спецыялістамі пагаварыцца трэба... Трэба параіцца са старымі ганчарамі; можа, яны што падкажуць.

Але ніхто са старых майстроў ніколі не ляміў з гліны скульптуру. Нехта параіў спрабаваць лепку з чорнай гліны, залежыць яна згодзілася за кілометр востаніць у вясце ў Століна. Люба Барскоўка, Мікалай Цупа і Аляксей Кавалеў прывезлі гэтыя гліны, і Зінчанка вылезлі з яе для спробы два гербы. Але пры першым жа абальванні вырабы з чорнай гліны дупнілі, не вытрымваючы высокай тэмпературы.

Да позняй ночы Зінчанка засяджаўся ў райком, перагортваючы зшыткавыя і тэліграфічныя літары на мастацкай кераміцы, а жаданага адказу нідзе не знаходзіў. У глыну трэба было дабаўіць нейкі ваджучы матэрыял. Але які? Гэтага ніхто не ведаў.

— А што, калі ў гліну дадаць казеінавага клею, — падумаў Аляксандр і падзвіжыўся думкамі з начальнікам пэха сярня завада абліцовавай керамікі Лілія Кукса і старым майстрам цэха абальвання Чэслава Анисовічам.

Яшчэ раз прывезлі гліну, на гэты раз чырвоную, больш пластычную і мяккую. Зінчанка схадыў у райпрамакомбінат, дзе яму далі два кілаграмы казеіну. Для з'явы паклаў у пець два кавалкі гліны — адзін чысты, а другі з дамешкай казеіну.

Што-ж будзе на гэты раз, няўжо зноў лопне? — напружана думаў Зінчанка і тут-жа пацук гук прыглушанага выстулу. Першы тэмпературны індэкс быў высокай тэмпературы і зварываўся.

— Усё прапала! — махнуў рукою Зінчанка, чакаючы другога выбуху. Мінута, яшчэ некалькі хвілін, і Чэслаў Анисовіч, зірнуўшы на галізінік, радасна крыкнуў:

— Ура! Наша ўзяла! Перамога! Так, гэта была гошч і першыя, але перамога. Кавалкі гліны, змешаны з казеінам, заставілі чыстым. Радасны вярнуўся Аляксандр Зінчанка ў райком.

— Ты што ўсміхаешся, белы мармур для завадаў, друкарні, сталары і інш. Гурток працаваў на рабочих укрainaх, у дзвячымна. Спецталі пераважна даваліся бесплатна. Неўзабаве наступіў цяжкі час для работы гуртка і Таварыства драмы і камедыі — нямецкія і беларускія акупанты імкнуліся спыніць культурную дзейнасць на Беларусі. Беларуская тэатр-рупа дазвалялася даваць прадстаўленні ў памяшканні гарадскага тэатра толькі раз у тыдзень. Група артыстаў пад кіраўніцтвам Сымона Музыкі і Буслы спрабавала ў 1919 г. выехаць у Баранавічы, але адтуль іх так «напрасілі», што яны ледзь забраліся да Мінска. У 1920 г. Галубок са сваёй трупай зрабіў спробу праехаць на гастролях у Слуцк. За гэта ён быў дастаўлены ў Мінск пад канвоем польскіх жаўнераў. Аднак і падобныя драконаўскія меры не паташыл веру Галубку ў светлую будучыню беларускага тэатра. Трупа яго трымапа пераносіла ўсе цяжкасці.

Пасля вызвалення Беларусі ад захопнікаў шырока разгортваецца творчая дзейнасць на ўсёх узроўнях беларускага тэатра. Трупа Галубка папярэдняе таленавітымі рабочымі, расце касцюмны спектакль на ўкраінах Мінска — Пярспле, Ляхуцкі, Камароўскі, Серабранскі, Козыраў і на чыгуны. Уладзіслаў Іосіфавіч многа пісаў для тэатра. Нягледзячы на тое, што фронт быў блізка, тэатр працаваў, не зважаючы ўвагі на забароны паяўляцца на вуліцах пазна ўвечары. Сучаснікі расказваюць, як трупа Галубка пазна ўначы, нагрукнуўшыся тэатральнымі скарам, часта не паспеўшы размыравацца, ішла па вуліцах Мінска. Дзюр, пазнаўшы, што гэта за карнавал, добрадушна ўсміхаўся, прапуская іх.

скульптуры знойшоў, ці што? — сустрэў яго адзін з іх Віктар Падольскі.

— Так, мармур, толькі наш, столінскі, воль ён, — радасна сказаў Зінчанка і пакаляў на стол чырванаваты кавалек абальнай гліны. — З заўтрашняга дня распачаю работу. Я ўжо дагаварыўся з сакратарамі камсамолаўскіх арганізацый. Усюды ёсць добраахвотнікі, якія гатовы працаваць для гэтай справы. Будуйце і даюць рыдлёўкі, наслі, аддзел культуры і горкамаг абіялілі транспарт. А дзгю і керамічныя паліты з заўтрашняга дня пачнуць рабіць пасля работы заводскай хлопцы. Так што часу траціць няма чаго.

Неўзабаве ў райком камсамола пачалі прыходзіць не толькі моладзь, але і пажылыя рабочыя, прапануючы сваю дапамогу, паслугі. На першы-ж ядзельнік на лялюбоку прыйшло больш сарака камсамоляў з рыдлёўкамі, ламамі, наслікамі. Маладога муляра Мікалая Пруса прызначылі прапрама. Яму-ж даверылі і калду цэгла. Мікалай вызвалілі дапамагач Лілія Мільчубская, Ірына Бялевіч, Лілія Бурда, Сося Апанасюк.

Цяпер кожны вечар, калі на прадрывах і ва ўстановах горада канчалася работа, на цэнтральную плошчу горада з жартамі і песнямі прыходзіла моладзь. Працавалі людзі самых розных узростаў і прафесій.

Будуйніцтва манумента стала ўсеагульнай справай і гонарам працоўных Століна.

У час будуйніцтва манумента на прадрывах шырока разгарнулася спарбніцтва за тое, каб быць занесеным у ганаровую кнігу будуйніцтва манумента. Так, напрыклад, маладая работніца завада абліцовава-фасаднай керамікі Надзежда Міранчук, каб унесці свой уклад у будуйніцтва манумента, стала абальваць па сем-восем тысяч цаглаў, а ў асобныя дні і да 12 тысяч замест ранейшых шасці тысяч. Малады ўмельца Мікалай Прус сваімі рукамі ўклаў на будуйніцтва манумента 12 з лішнім тысяч цаглаў, 400 керамічных пліт і атынкаваў больш 140 квадратных метраў паверхні.

Ад моладзі не адсталі пажылыя працоўнікі. Па звыце нормы ства даваць выгрукі цэгла Сымой Мітрафанавіч Міраненка.

Нямаля хваляванняў, прыйшлося перажыць маладым будуйніцтвам пры абальванні скульптурных фігур. Ніхто не ведаў, як абальваць фігуры: пацкам, або па частках? Ці вытрымаюць скульптуры высокую тэмпературную нагрукку?

Параішчылі, вырашылі абальванне рабіць па частках. Старшы майстар Чэслаў Анисовіч ні на мінуту не адмыждзіў ад пэча. Увесь заводскі калектыў хваляваўся за справу, пачатую моладдзю.

І вось наступіў доўгачаканы дзень, калі столінцы з радасцю ўбачылі ва ўсёй прыгажосці твор мясцовых умельцаў — манумент, пабудаваны ў гонар 40-годдзя вялікага Кастрычніка.

Пройдзіць гады, дзесяцігоддзі, але гэты манумент заўсёды будзе нагадваць аб слаўных справах столінскіх камсамоляў. Сярод будуйніцтва яго з гонарска называюць імёны Тамары Кашанавай, Надзеі Цімановіч, Аляксандра Зінчанкі, Мікалая Пруса, Чэслава Анисовіча, Лілія Кукса, Яўгенія Коруба, Нины Лінай, Алы Валіянці, Вольгі Семіянкі, Мікалая Цупы, Аляксея Кавалева і многіх іншых энтузіястаў гэтай высокароднай справы.

І. СУЧКОЎ.

Уры ФІНКЕЛЬ

Памёр адзін са старэйшых пісьмннікаў Беларусі У. Г. Фінкель. У асобе У. Фінкеля наша літаратура страціла сумленнага і сціплага працаўніка, даследчыка класічнай спадчыны, добрага знаўцу фальклора і этнаграфіі.

У. Г. Фінкель нарадзіўся 25 верасня 1896 года ў мястэчку Ракаў на Міншчыне. Яго дзіцячыя і юнацкія гады прайшлі ў матэрыяльнай нястачы і беднасці, ён некалькі год працаваў на розных прадрывах Беларусі і на шахтах Данбаса. У 1920 годзе У. Г. Фінкель уступіў у Чырвоную Армію, служыў у палітдазеле 16-й арміі (Заходні фронт).

У Фінкель многа працаваў над павышэннем сваёй адукацыі. Ён вучыўся ў Харкаўскім політэхнічным вучылішчы, Маскоўскім універсітэце, у аспірантур пры Акадэміі навук БССР, па заканчэнні якой быў выкладчыкам Мінскага педагагічнага інстытута імя Горькага.

Сваю творчую дзейнасць У. Г. Фінкель пачаў у гады грамадзянскай вайны, выступіўшы з артыкуламі па пытанні літаратурна-навуковай і адукацыйнай рэформы ў рэвалюцыйнай Беларусі і Украіне. Неўзабаве пісьмнік пераехаў за бярэзінскія ўдзельніцкія работні, піша манатграфіі аб творчасці Н. В. Гоголя, Шалама-Алейхэма, Мендэле Мойхер Сфорыма, артыкулы, прысвечаныя

класікам рускай літаратуры В. Беліцкаму, Н. Дабролюбаву, Н. Лескову, І. Нікішчу, Н. Чарнышэўскаму, беларускім пісьмнікам Я. Купалу, Я. Коласу, Э. Бядулю, вядомаму этнаграфу П. Шэйну.

У апошнія гады У. Г. Фінкель працаваў над апавесцю аб падзеях рэвалюцыі 1905 года на Беларусі і над новымі крытычнымі творамі. Бяспэчна смерць перашкоджае ажыццяўляць творчыя планы і задумкі, якімі жывы гэты здольны беларускі і крытык. Памяць аб У. Г. Фінкелю будзе доўга жыць у сэрцах усіх, хто яго ведаў, з кім ён працаваў.

А. Аляксандравіч, Э. Агнешце П. Броўка, Я. Брыль, В. Барысена, Г. Бярозкі, В. Вольскі, Я. Васілянак, А. Васілевіч, В. Вітка, П. Глебала, І. Гурскі, П. Даўгапольскі, А. Есакю, А. Зарычкі, К. Крапіна, А. Кузішоў, А. Кучар, Ус. Краўчанка, А. Кулакоўскі, П. Кавалеў, К. Кірэшка, М. Калачынскі, Я. Казека, М. Лынькоў, М. Лужані, Я. Маўр, І. Мележ, А. Макаёнак, А. Маўзон, А. Міронаў, С. Махрыч, П. Пестрак, П. Панчанка, А. Платнер, М. Паслявіч, Г. Рэзек, М. Танк, М. Ткачюк, Я. Скрыган, Т. Халкевіч, І. Шамякін, Я. Шаўкоўскі, А. Якімовіч.

Добрае пачынанне нашых сяброў

У Беластоку «Таварыства аматараў беластоцкай зямлі» выпусціла кнігу ўспамінаў «Партызанскія сьцежкі». Удзельнікі партызанскай барацьбы на Беластоцкай зямлі ў часы гітлераўскай акупацыі апаўдзельнічалі пра гераічныя справы народных месціцаў. Гэтыя простыя і бесстрашныя апаўдзельнічаныя чытаюцца з хваляваннем і з вялікай цікавасцю.

На святочную барацьбу з невялікім фашызмам у лесе пайшлі людзі. У кнізе змешчаны ўспаміны савецкага партызана Аляксандра Юрчука з-пад Гайнаўкі. Ён піша: «На другі дзень прыбыццё ў лагер забралі ад нас дакументы, далі зброю, пакрыталі да прыстаў. Маленькая палына запоўнілася партызанамі. Атрад пастроіўся паўколам. Нас добраахвотнікаў, паставілі насупраць. Перад намі сталі камандзіры атрада і камісар... Мы паўтараілі ўрачыстыя словы прысягі: «Я, партызан Савецкага Саюза...».

У кнізе расказваецца пра барацьбу польскіх партызан, якія прайшлі праз дзяжыя выпрабаванні. Частка сумленных барацьбітоў — простых людзей трапіла пад камандаванне Бур-Камароўскага. Атрымаўшы шмат народу, які тараў жаданнем барацьбы з ворагам, польскія афіцеры Арміі Кравай доўгі час выконвалі загады лонданскага «ўрада». Яны прымушаны добраахвотнікаў замест актыўнай барацьбы чакаць «са зброяй ля нагі» вызначанага дня — «Бур».

В. Злановіч у «Успамінах з Арміі Кравай» расказвае, як у тая цяжкія дні ў падполлі ўмудраліся афіцеры Бур-Камароўскага атрымаць па 400—450 марак у месяц. Вяваць яны не сіляліся. Санацыянальная кліка перадаваў афіцэраў пацукі вяла барацьбу за ўзнагароды. Дзяла больш аб матэрыяльнай выгадзе. Лёгка сабе ўявіць, якое расчараванне пера-

жывалі простыя сяляне і рабочыя, што верылі сваім камандзірам.

І нічога даўнага, што калі на 24 ліпеня 1944 года камандаванне Беластоцкай артыўнай Арміі Кравай назначыла даўно рыхтаваны дзень «Бур», дык на зборныя пункты да змянення супраць гітлераўцаў, апаўдзельнічаны В. Злановіч, з'явіўся ўсёго... 6 чалавек! Народ ужо вяваў з акупантамі ў шэрагах атрадаў савецкіх партызан або ў партызанскіх атрадах народнай Польшчы.

Старонкі, дзе апісваюцца махінацыі лонданскага «ўрада» і спекуляцыя яго на святых пачуццях народа, у «Партызанскіх сьцежках» — найбольш драматычныя і паучальныя.

У «Партызанскіх сьцежках» азначаны вельмі важны і праўдзвы факт. На Беластоцкіх партызанскіх рух пачаўся амаль з першых дзён і развіваўся з поспехам, дзе рабей былі моцныя ачыкі КПЗВ. У кніжцы паказана некалькі такіх месціцаў: Гайнаўка, Гарадок, Бельск і інш.

Партызанскі рух на Беластоцкім ў часы фашыскай акупацыі быў даволі вялікі. На гэтай тэрыторыі дзейнічалі каля двух дзесяткаў атрадаў, шмат дзесяткаў груп асобага прызначэння. Беластоцкія гета мае вялікую гісторыю гераічнай барацьбы з акупантамі.

Вельмі шкада, што ў зборніку «Партызанскія сьцежкі» паказана толькі маленькая частка таго, што адбылося. Аднак ужо і гэта — добры пачатак. І мы вельмі рады за добры пачынанні нашых сяброў і ад шчырага сэрца жаданне ім далейшага поспеху ў апісанні гераічных дзеянняў народа ў часы Вялікай Айчыннай вайны.

А. КАРПЮК,
былы камандзір партызанскага атрада імя Кастуся Каліноўскага на Беластоцкім.

У педінстытуце імя Я. Купалы

Гродзенскаму педагагічнаму інстытуту прысвечана імя вялікага беларускага паэта Янкі Купалы.

Змяняльнік падзеі быў прысвечаны вечар, які адбыўся 29 лістапада. У актыўнай зале інстытута сабраліся студэнты, выкладчыкі, прадстаўнікі грамадскасці горада. На вечар прыйшлі жонка Купалы У. Ф. Луцьвіч, паст С. Грахоўскі і навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры Акадэміі навук БССР Жураўлеў.

Дзякла аб жыцці і літаратурнай дзейнасці народнага паэта прачытала загад-

чык кафедры літаратуры, кандыдат філалагічных навук Л. Храмава.

Цяла сустрэлі прысутныя выступленне У. Ф. Луцьвіч, якая гаварыла аб вялікай любові Купалы да Радзімы.

Успамінамі пра Янку Купалу падзяліўся паст С. Грахоўскі. Ён расказаў, як чула і клапатліва ставіўся Купала да маладых пісьмннікаў, дапамагаў іх творчаму росцу.

Пасля ўрачыстай часткі сіламі студэнтаў быў дадзены канцэрт, складзены з твораў паэта.

Н. МЕЛЬНІКАЎ.

СТАРОНКІ ГІСТОРЫ МАСТАЦТВА

Тэатр Галубка

Нельга без пацукі глыбокай узяч-насці ўспомніць Уладзіслава Іосіфавіча Галубка, які разам з другімі дзвячымі ў нядаўнім мінулым заклаў першыя каменні будынка беларускай савецкай культуры. «Ад гарачага сэрца вітае цябе Інбелкульт. Вітае, як лепшага сына народа. Твае думкі з ім. 15 год ты моцна трымаў сцяг святла і нёс яго ў цёмных кутчкі і кідаў зярняткі засева. Яны ўвайшлі, і мы нізка табе кланяемся». Словы гэтыя, у якіх свеціцца шчырасць і любоў да Галубка, выказаў народны паст Беларусі Якуб Колас 29 красавіка 1923 г. у Dome работнікаў асветы ў Мінску, дзе святкаваўся 15-гадовы юбілей дзейнасці Ул. Галубка на ніве адцяляльнага мастацтва.

У зале прысутнічалі рабочыя, вучоныя, працэўнікі Наркамсветы, пісьмннікі, артысты, работнікі клубаў, дзвячых дамоў — усе, каму дарагі быў артыст, нястомны працаўнік культурнага фронту.

Станоўча была адзіна тады работа Галубка як беларуса. З 1908 г. ён друкаваўся ў «Нашай ніве», «Маладой Беларусі», у беларускіх календарях і іншых выданнях. Ул. Галубок пісаў апаўдзельнічаныя, у беларускіх календарях і іншых выданнях. Ул. Галубок пісаў апаўдзельнічаныя, у беларускіх календарях і іншых выданнях.

У 1917 г. Галубок прапне ў «Першым Беларускім таварыстве драмы і камедыі» разам з іншымі пачынальнікамі беларускага тэатра. У 1918 г.